

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA
TÖRTÉNELEM- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI TANSZÉK

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ
для вступників на навчання
за освітньою програмою «Історія та археологія» магістерського
рівня**

**ÍRÁSBELI FELVÉTELI FELADATOK
TÉMAKÖREI
TÖRTÉNELEMBŐL**

**„Történelem és régészet” mesterképzésre
felvételizők számára**

Берегово / Beregszász

2023

Kidolgozták

a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem - és Társadalomtudományi

Tanszékének munkatársai:

Dr. Szakál Imre, PhD

Dr. Molnár Ferenc, PhD

Előszó

Jelen program célja az, hogy segítséget nyújtson a „Történelem és régészet” mesterképzésre jelentkezőknek azzal, hogy bemutatjuk a történelem írásbeli vizsga témaköreit, az írásbeli vizsgán előforduló típusfeladatokat.

A felvételi rendszere és a dolgozatok pontozása többször is változott a főiskola történetében, az állami elvárásokhoz igazodva. Az idén meghirdetésre kerülő szakjainkról, valamint az adott szakokra kötelező felvételi rendszerről, a dolgozatok pontozásáról és értékeléséről, a szóbeli vizsgák témaköreiről intézményünk **Felvételi tájékoztatója** nyújt bővebb információt.

A történelem felvételi teszt megírására 60 perc áll a jelentkezők rendelkezésére.

A feladatlapon összesen 100 pont érhető el. A feladatlap két részből áll:

1. Egyetemes történelem (mely a magyar nép történetének főbb ismereteire vonatkozó kérdéseket is tartalmaz)
2. Ukrajna története

Mindkét részben összesen öt feladattípus található: 1) történelmi kronológiára irányuló kérdések, 2) fogalom meghatározás, 3) történelmi személyekre vonatkozó kérdések, 4) történelmi topográfiára vonatkozó kérdések, 5) történelmi tények szinkronba állítására vagy történelmi tényre vonatkozó feleletválasztós feladatok. Mindegyik feladat pontértéke fel van tüntetve a feladat mellett.

Jelen kiadvány tájékoztató és gyakorlófüzetként kíván szolgálni azoknak, akik intézményünkbe szeretnének felvételt nyerni és mesterszintű oklevelet, ezzel együtt releváns tudást szeretnének kapni történelemtudományból.

Kitartó tanulást és sikeres felvételizést kívánunk!

A TÖRTÉNELEM FELVÉTELI VIZSGA TÉMAKÖREI

I. EGYETEMES TÖRTÉNELEM

Az emberiség fejlődése az őskorban.

Az ókori keleti civilizációk (Egyiptom, Mezopotámia, India, Kína Palesztina, Fönícia) és azok maradandó vívmányai.

Az Ókori Görögország története és a hellén kultúra létrejötte. Az athéni és spártai állam kialakulása. A klasszikus demokrácia fénykora. A görög kultúra értékei.

Róma korai története, a római birodalom kialakulása. A római köztársaság válsága és a principátus kialakulása. A római kultúra aranykora. A császárság virágkora az I–II. században. A kereszténység kialakulása és elterjedése. A III. század válsága és a késői császárság bukása.

A Bizánci birodalom.

Az arab világ.

A frank királyság kialakulása, Nagy Károly Karoling birodalma.

A magyar nép eredete és vándorlásai. A magyar honfoglalás és a kalandozások kora. Géza és Szent István uralkodása. Trónviszályok és a feudális rend megszilárdulása a XI–XII. században. Magyarország a feudális széttagolódás útján.

A feudális állam újjászervezése az Anjouk idején.

A Hunyadiak központosító törekvései és külpolitikájuk.

Mohács és következményei: az önálló magyar állam ország három részre szakadása: Királyi Magyarország, Erdély, török Hódoltság.

A középkor gazdasági és társadalmi struktúrája. A középkori város, ipar, kereskedelem (XI–XV. sz.).

Az egyház helyzete a középkorban. A római pápák harca a német császárokkal. A kereszties hadjáratok.

A humanizmus és a reneszánsz.

Reformáció és ellenreformáció.

Nagy földrajzi felfedezések és a gyarmatosítás kezdetei.

A németalföldi szabadságharc.

Az angol polgári forradalom.

Az abszolutizmus fénykora és válsága Franciaországban; a felvilágosodás. A nagy francia forradalom és Napóleon kora.

A magyar rendi függetlenségi küzdelmek a XVII. században és az Erdélyi Fejedelemség.

A Rákóczi-szabadságharc és következményei.

A gazdasági társadalmi átalakulás menete Európában a XIX. században (ipari forradalom, jobbágyfelszabadítás, kapitalizmus).

Az 1848–49. évi európai forradalmak. Nemzeti mozgalmak kialakulása és fejlődése Európa különböző régióiban, a XIX. században.

Az amerikai gyarmatok függetlensége, polgárháború az Egyesült Államokban.

A reformkori küzdelmek, a reformkor kiemelkedő politikusai és eszméik.

Forradalom és szabadságharc 1848-1849-ben Magyarországon.

A kiegyezés. A dualizmus kiépítése és megszilárdulása.

A nemzetközi erőviszonyok és szövetségi rendszerek a XIX. század második felétől, harc a világ újrafelosztásáért. Az első világháború. A világháború befejező szakasza: a németországi, oroszországi forradalmak, a Habsburg monarchia felbomlása. Az első világháború utáni versailles-washingtoni békerendszer.

A Szovjetunió létrejötte és története.

Totalitárius – fasiszta mozgalmak és államok a két világháború közötti Európában.

A második világháború előzményei, fontosabb csatái és eseményei. Németország és Japán veresége.

Magyarország részvétele az I. világháborúban és következményei. A trianoni békediktátum.

Magyarország fejlődése a két világháború között.

Magyarország a második világháborúban és következményei.

A háború utáni területi rendezések és az államközi kapcsolatok alakulása. Az ENSZ létrejötte.

Szövetségi rendszerek kialakulása. Hidegháború és a kétpólusú világrend kialakulása.

A Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nyugat-Európa történetének alakulása 1945-1991 között.

A "népi demokráciák" kialakulása Európában és Ázsiában.

A gyarmati rendszer felbomlása és a harmadik világ országainak fejlődési sajátosságai.

A Szovjetunió felbomlása, a kelet- és középeurópai hatalmi viszonyok átrendeződése.

A kommunista rendszer kiépülése Magyarországon a második világháború után.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc. A Kádár-rendszer.

A kommunista hatalom összeomlása. A rendszerváltás és a III. köztársaság kikiáltása.

II. UKRÁN TÖRTÉNELEM

Az őskor és a civilizáció kezdetei Ukrajna területén.

A szlávok vándorlása és széttelepedése, a keleti szláv kultúrák.

Kimmérek, szkíták, szarmaták vándorlása a mai Ukrajna területén.

A korai középkor Ukrajnában. A Kijevi Rusz (IX–XII. sz.). A Kijevi Rusz széthullása. Az Arany Horda uralma.

Az ukrán földek a kései középkorban, a Litván Nagyfejedelemség és Rzeczpospolita kötelékében.

A kozákság rétegének létrejötte és a Zaporizsjei Szics. Kozák és paraszt lengyelelles mozgalmak az ukrán területeken a XVI–XVII. században.

Az 1648–57-es felszabadító háború és következményei. Az Jobb- és Balparti-Ukrajna a XVII. sz. második felében: politikai helyzet és társadalmi viszonyok.

Ivan Mazepa és az ukránok helyzete az északi háborúban.

Gazdasági és politikai helyzet a XVIII. században. Az ukrán földek autonómiájának és a Zaporizsjai Szics felszámolása. Területi változások a Rzeczpospolita 3 felosztása következtében.

Az ukrán földek fejlődése a Habsburg és Orosz Birodalom kötelékében a XIX. században: társadalmi és gazdasági változások. A nyugat-ukrán földek az 1848-as forradalom idején.

Ukrán nemzeti mozgalmak a XIX. sz. második felében.

Ukrajna az első világháború idején és következményei. Az Ukrán Központi Tanács és az Ukrán Népköztársaság létrejötte. A hetmani rendszer és a Direktórium. Az Ukrán SzSzK megalakulása. A hadikommunizmus politikája. A polgárháború és következményei.

A Szovjetunió létrejötte, Az ukrán területek eltérő fejlődése a két világháború között.

Szociális, gazdasági és politikai átalakulások (1920–1939). A NEP, az iparosítás és kollektivizálás. Az 1932-1933-as éhínség és a sztálini repressziók.

Ukrajna a második világháború időszakában (1939–1945).

A háború utáni sztálini rendszer (1945–1953).

Reformkísérletek és a „desztalinizáció”. Hruscsovi „enyhülés” és Brezsnyevi „pangás” időszaka. Krízisjelenségek (1953–1985). A gorbacsovi „peresztrojka”.

Ukrajna a függetlenség felé vezető úton. A Szovjetunió felbomlása, a szuverén, független állam Ukrajna létrejötte.

A független Ukrajna első három évtizede

MINTA

ÍRÁSBELI VIZSGAFELADATOK

Először olvassa el a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd alaposan gondolja át a válaszait, s azt írja le. Nem egyértelmű áthúzás, javítás, stb. esetében arra a feladatrésze nem kap pontot. Íráskor törekedjen a fogalmazás tömörségére, az írás olvashatóságára. A feladatlapokra csak kék színű golyós- vagy töltőtollal írjon.

I. EGYETEMES TÖRTÉNELEM

I. Válassza ki a négy válaszlehetőség közül a helyes megoldást! (elemenként 2 pont, összesen 10 pont)

1. Melyik nem volt folyamvölgyi civilizáció?

- a) Kína
- b) Egyiptom
- c) Sumer
- d) Perzsia

2. Melyikük volt frank király?

- a) Caesar
- b) Chlodvig
- c) Justinianus
- d) I. (Nagy) Ottó

3. Melyik csata nem a napóleoni háborúk korában zajlott?

- a) austerlitz
- b) lipcsei
- c) gettysburgi
- d) waterlooi

4. Melyik nem szovjet utódállam?

- a) Lengyelország
- b) Moldávia
- c) Lettország
- d) Örményország

5. Melyikük volt görög isten?

- a) Izisz
- b) Dionüszosz
- c) Széth
- d) Szín

II. Kakukktójtás. Válassza ki melyik elem nem illik a sorba és indokolja választát! (elemenként 3 pont – 2 pont a válasz, 1 pont az indoklás -, összesen 15 pont)

a) patrícius, forum, plebejus, cliens

Indoklás:

b) Konyev, Zsukov, Vorosilov, Molotov

Indoklás:

c) Klapka, Bottyán, Damjanich, Bem

Indoklás:

d) keszi, tarján, jász, jenő

Indoklás:

e) buddhizmus, kereszténység, taoizmus, iszlám

Indoklás:

III. Magyarázza meg az alábbi fogalmakat. (elemenként 3 pont, összesen 15 pont)

- a) hoplita
- b) reinkarnáció
- c) bandérium
- d) janicsár
- e) totalitarizmus

IV. 1) Mit tud az alábbi személyekről? (Ki volt, mikor élt, miről híres?) (elemenként 3 pont, összesen 15 pont)

- a) II. Ramszesz
- b) Wodrow Wilson
- c) Merész Károly
- d) Alba herceg
- e) Maháthma Gandhi

2) Ki a bemutatott személy? (elemenként 1 pont, összesen 5 pont)

1. A Prágai Károly Egyetem filozófia professzora, Csehszlovákia elnöke 1918 és 1935 között.
2. Románia kommunista diktátora, akit 1989-ben kivégeztek.
3. Kis Pippin fia, a frank birodalom létrehozója.
4. Angol tengernagy, a trafalgari tengeri ütközet hőse.
5. A keresztény magyar állam megteremtője.

V. Kronológia

1) Kössön egy eseményt a következő dátumokhoz! (elemenként 2 pont, összesen 10 pont)

- a) Kr. e. 44. március 15.
- b) 895
- c) 1492
- d) 1867
- e) 1939. szeptember 1.

2) Nevezze meg a megfelelő dátumot vagy időszakot! (elemenként 2 pont, összesen 10 pont)

- a) A thermopülai csata
- b) A reformáció kezdete
- c) A Rákóczi-szabadságharc
- d) A normandiai partraszállás kezdete (D-nap)
- e) Első világháború

VI. Válaszoljon röviden az alábbi kérdésekre! (elemenként 4 pont, összesen 20 pont)

- a) Mit jelent: „Oszd meg és uralkodj!”?

- b) Soroljon fel három középkori német várost!
- c) Nevezze meg a második világháború négy csatáját!
- d) Mi a különbség a minaret és a miniatúra között?
- e) Mi volt Pannonia provincia fővárosa?

II. UKRAJNA TÖRTÉNETE

I. VÁLASSZA KI A NÉGY VÁLASZLEHETŐSÉG KÖZÜL AZ EGYETLEN HELYES MEGOLDÁST! (elemenként 1 pont, összesen 10 pont)

1. Milyen időszakra tehető a tripiljai kultúra?

- a) i.e. V – IV. évezred
- b) i.e. IV – III. évezred
- c) i.e. III-II évezred
- d) i.e. II – I. évezred

2. Melyik törzs területén jött létre Kijev?

- a) drevlján
- b) polján
- c) polocsán
- d) sziverján

3. Melyik történelmi-irodalmi emlék szól a kunok elleni háromnapos csatáról, s ennek kapcsán a fejedelmek összefogásának szükségességéről?

- a) A törvényről és a kegyelemről
- b) a Régmúlt idők krónikája
- c) Ének Igor hadáról
- d) a Ruzska Pravda

4. Hol történt az a házasságkötés, amely a lengyel és a litván állam első szövetségét jelentette?

- a) Krevóban
- b) Vlnóban
- c) Krakkóban
- d) Varsóban

5. Melyik neves írásos emlék íródott 1556-1561 között?

- a) a Rövid Kijevi Krónika
- b) a Kijevo-Pecszerszkij Paterik
- c) a Pereszopnicai Evangélium
- d) a Régmúlt idők krónikája

6. Melyik volt a felszabadító háború első nagy csatája?

- a) a piljavci
- b) a korszunyi
- c) a Zsovti Vodi
- d) a zborivi

7. Milyen részekre osztotta az andruszovói békeszerződés az ukrán földeket?

- a) Nyugat- és Kelet-Ukrajna
- b) Nyugat- és Dnyepermenti Ukrajna
- c) Északi és Déli Ukrajna
- d) Jobbparti és Balparti Ukrajna

8. Mikor jelent meg T. H. Sevcsenko *Kobzos c.* verseskötete?

- a) 1838
- b) 1840
- c) 1842
- d) 1848

9. Az első öt éves tervben melyik gazdasági ágazatot részesítették előnyben?

- a) A mezőgazdaságot
- b) A könnyű- és az élelmiszeripart
- c) A bányászatot és a gépgyártást
- d) A vegyipart

10. Mikorra tehető a disszidens mozgalom kezdete?

- a) 1959 b) 1965 c) 1972 d) 1976

II. TÖRTÉNELMI KRONOLÓGIÁRA IRÁNYULÓ KÉRDÉSEK

1. Dátum-meghatározás. Határozza meg, milyen történelmi események kapcsolódnak az alábbi dátumokhoz? (elemenként 1 pont, összesen 10 pont)

1. 1340

2. 1667

3. 1890

4. 1921. március 18.

5. 1939. szeptember 17.

2. Mikor történtek az alábbi események? Írja utánuk a dátumot! (elemenként 1 pont, összesen 10 pont)

1. A Halics-Volinyi fejedelemség létrejötte

2. A Nova Szics létrejötte

3. A Harkivi Egyetem megalapítása

4. A Forradalmi Ukrán Párt megalakulása

5. Az Ukrajnai Helsinki Szövetség létrejötte

3. Állítsa az eseményeket a megfelelő időrendi sorrendbe egymás után! (elemenként 1 pont, összesen 10 pont)

1. A Molotov-Ribbentrop paktum megkötésének éve
2. Ukrajna az ENSZ tagjává válik
3. Az SZKP XX. kongresszusa
4. A bruszilovi áttörés
5. Az Ukrán Központi Tanács a IV. Univerzáléjának kiadása
6. A breszti béke megkötésének éve
7. A Nyugat-Ukrajnai Népköztársaság megalakulása
8. Az első ötéves terv kezdete
9. A görög katolikus egyház megszüntetése
10. Az iparosítás kongresszusának éve

II. FOGALOM-MEGHATÁROZÁS.

Maximálisan egy mondatban, tömören határozza meg az alábbi történelmi fogalmakat! (elemenként 2 pont, összesen 10 pont)

1. Szmerd

2. Hajdamák

3. Narodovec

4. Hlopomán

5. Direktórium

III. TÖRTÉNELMI SZEMÉLYEKRE VONATKOZÓ KÉRDÉSEK

1. Kakukktójas. Ki nem illik a sorba és miért? Válaszát indokolja meg! (elemenként 2 pont (meghatározás 1 pont, indoklás 1 pont), összesen 10 pont)

1. J. Holovackij, H. Jahimovics, M. Saskevics, I. Vahilevics

Indoklás:

2. Bohdan Hmelnickij, Ivan Mazepa, Kirilo Rozumovszkij, Szemen Palij

Indoklás:

3. Csihirin, Lviv, Baturin, Hluhiv

Indoklás:

4. I. Kotljarevszkij, P. Hulak-Artemovszkij, H. Kvitka-Osznovjanenko, I. Franko

Indoklás:

5. M. Hrusevszkij – V. Vinnicsenko – Sz. Jefremov – A. Kerenszkij

Indoklás:

2. Mit tud róluk, kik voltak az alábbi személyek? Válaszát egy mondatban fogalmazza meg. (elemenként 2 pont, összesen 10 pont)

1. Jaroszlav Oszmomiszl

2. Pilip Orlik

3. Dmitro Javornickij

4. Ivan Kotljarevszkij

5. Mikola Kosztomarov

3. Kire vonatkoznak (igazak) az alábbi állítások (elemenként 1 pont, összesen 5 pont)

1. Kijev védelmezője a mongol-tatárokkal szemben

2. I. Péter által kinevezett hetman

3. Az utolsó kozák hetman

4. A dekabristák Déli Társaságának a vezetője

5. Az UNK Direktóriumának elnöke

4. Kapcsolják össze az állításokat! (elemenként 1 pont, összesen 5 pont)

a) Pavel Pesztyel	1) birtokos nemes, kozák hetman, felkelést vezetett az Osztrozki és Visneveckij fejedelem birtokain
b) Kristof Koszinszkij	2) a podóliai parasztmozgalom vezére a XIX. század 20-30-as éveiben
c) Szeverin Nalivajko	3) a dekabrisrák Déli Társaságának vezetője, a <i>Ruszka Pravda</i> szerzője
d) Szerhij és Matvij Muravjov-Aposztol	4) K. Osztrozki századosa volt, kozák-paraszt felkelés vezetője, Varsóban kivégezték
e) Usztyim Karmaljuk	5) a dekbrista mozgalom aktív résztvevői, az egyik ukrán hetman dédunokái

IV. TÖRTÉNELMI TOPOGRÁFIÁRA IRÁNYULÓ KÉRDÉSEK

1. Melyik mai ország területén találhatóak az alábbi történelmi-földrajzi helynevek? (elemenként 1 pont, összesen 5 pont)

1. Andruszovo

2. Bucsacs

3. Cárgrád

4. Jeliszavetgrád

5. Sztaniszlav

V. TÖRTÉNELMI SZÖVEGÉRTÉS.

A zárójeles válaszok közül húzzák alá a megfelelőeket! (5 pont)

Az első orosz forradalom a véres vasárnapkal kezdődött 1905 (január 9 (22)-én, június 3 (16)-án, december 6 (19)-én). A cárizmus legfőbb támasza, a hadsereg is részben a forradalom oldalára állt, ami először a (moszkvai, a szevasztopoli, a Patyomkin páncéloson történt) felkelésben mutatkozott meg. A cár (I. Miklós, II. Miklós, III. Sándor) kiáltványában (politikai szabadságjogokat, véres megtorlást, általános amnesztiát) hirdetett. A forradalom a(z) (I., II., III., IV.) Állami Duma feloszlásával ért véget, amit (Uvarov, Bobrinszkij, Sztolipin) cári miniszterelnök jelentett be.

VI. TÖBBSZÖRÖS/TÖBBFÉLE TÖRTÉNELMI TÉNYRE RÁKÉRDEZŐ FELADAT! (ELEMENKÉNT 1 PONT, ÖSSZESEN 10 PONT)

S/sz	Dátum	Név	Helység	Mai ország
1.	907	Oleg	Konstantinápoly	
2.		Batu kán	Kijev	Ukrajna
3.	1569	Zsigmond Ágost	Lublin	
4.		Ivan Vihovszkij	Hagyacs	Ukrajna
5.	1709		Poltava	Ukrajna
6.		M. Zaliznyak	Umany	Ukrajna
7.	1855	P. Nahimov		Ukrajna
8.	1917. március 3-4.		Kijev	Ukrajna
9.	1920. április 4.	P. Vrangel	Krím-félsziget	
10.	1943. november 6.	M. Vatulyin		Ukrajna